

Cirkustema på Hovhultsskolan

Hösten 2022

Dokumenterat av Rasha Sultan

Bakgrund

Hovhultsskolan är en skola med cirka 270 elever i förskoleklass upp till år 6 i grundskolan. Nära 100 % av eleverna har utländsk bakgrund. Många elever befinner sig i språklig sårbarhet, vilket påverkar måluppfyllelsen.

Sedan 2022 har Hovhultsskolan fokuserat på ett mål som ska genomsyra de tre verksamheterna förskoleklass, fritids och grundskola år 1–6. Målet vi har arbetat fram är: Alla elever ges möjlighet att under tiden de går på Hovhultsskolan lära sig förstå, tala, läsa och skriva svenska.

Elever i segregerade och socioekonomiskt utsatta bostadsområden växer vanligtvis upp med liten eller långsam utveckling i svenska språket. Detta gör att dessa elever får en långsammare inläring i skolan vilket resulterar i lägre skolresultat. Behovet finns därför att ta fram ett sätt att främja språk- och kunskapsutvecklingen med hjälp av upplevelsebaserad undervisning.

Detta ska ske genom språkutvecklande undervisning baserat på multimodalt lärande där interaktion och kommunikation är ett viktigt innehåll och att undervisningen står på en grund av gemensamma erfarenheter. Att utöka elevernas ordförråd är alltid i fokus. Tanken är att detta i sin tur ska leda till en utveckling i svenska språket och därmed ökad måluppfyllelse.

Under höstterminen har Hovhultsskolan arbetat med cirkus som ett tematiskt arbete där alla verksamheter varit involverade. Varje verksamhet fick arbeta med cirkustemat i både praktiska och teoretiska former.

Våra prioriterade arbetssätt för temat var att arbeta språkutvecklande genom ämnesöverskridande och upplevelsebaserade arbetssätt. Arbetet har utgått från det statliga uppdraget, beprövad erfarenhet och skola på vetenskaplig grund.

Att arbeta upplevelsebaserat breddar elevernas referensramar och skapar mer ökad delaktighet i skolarbetet hos eleverna. Det vi kunnat se av detta arbete är att undervisningen blir mer lustfylld och på det viset främjar att lärandet blir långsiktigt. När vi arbetat med

begreppsförståelsen som handlar om cirkus har eleverna kunnat göra kopplingar till upplevelserna som de varit med om.

Upplevelsebaserad undervisning har som syfte att ge eleverna ett utökat ordförråd, en djupare språkförståelse, skapa inre bilder som blir bestående och som blir ett fortsatt stöd i deras lärande. Visionen är att uppnå målen och höja elevernas resultat via upplevelser. I kombination med studier av forskning och pedagogernas beprövade erfarenheter utformas upplevelsebaserad undervisning på skolan.

Resurser för arbetet

- *Cirkusartisten*

Cirkusskolans pedagog och magiker Marcus Bertilsson från Norrköping mötte alla våra årskurser 1–6 där han genomförde ett pass om 60 minuter per årskurs. Eleverna fick jonglera, testa balansen och akrobatik. Passet var uppbyggt på olika stationer där eleverna skulle gå runt och testa alla stationer. På en station skulle de jonglera med tunna, färgglada dukar, i en annan rulla ”blompinnar” och på den tredje stationen skulle eleverna balansera en påfågelfjäder i handen. Under passet bjöd magikerna även på olika trolleritrick, vilket var väldigt uppskattat och oförglömligt för många elever. Passet bjöd på mycket samarbete och interaktion med övriga klasskompisar.

- *Kulturskolan*

Vi har kombinerat undervisningen med estetiska uttryckssätt för att ge eleverna mer händelserika upplevelser. Några verksamheter valde att arbeta med drama tillsammans med en aktör från kulturskolan för att dramatisera innehållet av en ”cirkusföreställning”. Andra verksamheter valde att arbeta med bild och form tillsammans med en pedagog från kulturskolan. Under detta tillfälle fick eleverna möjlighet att framställa olika figurer ur temat cirkus.

- *Modersmåslärarna*

Eleverna fick möjlighet att arbeta med temat cirkus genom att modersmåslärarna läste en saga som handlade om cirkus i syfte att bygga förkunskaper och koppla ihop temat med svenska språket och modersmålet. I detta arbete fick eleverna träna på ord och begrepp på modersmålet kopplat till temat.

Elever med svenska som andraspråk har i många fall inget skolspråk på modersmålet, vilket leder till att det blir svårare redan från början att följa med i skolans undervisning.

Modersmålsundervisningens roll innebär att eleverna utvecklar kunskaper om modersmålet och på så vis bygger ett ord- och begreppsörråd som hjälper dem att lättare kunna ta till sig

nya ord/begrepp på svenska. Modersmålsundervisningen blir en brygga till det svenska språket. Det är därför viktigt att ha tillgång till en modersmåls lärare som kan stötta elevernas vardags- och skolspråk. Detta bidrar till ett stöd för elevernas självkänsla samt för utvecklingen av dubbel kulturell identitet och kunskapsinhämtning.

- *Skolbibliotekarierna*

Skolbibliotekarierna hade en viktig roll i arbetet då de hjälpte oss med urval av böcker som vi använde oss av i undervisningen.

- *Musiklärare*

Under ordinarie musikundervisning mötte eleverna temat cirkus genom att träna på olika cirkuslåtar. Vid uppstarten av temat samlades alla elever och personal på skolgården och sjöng ”Pippi på cirkus”. Eleverna la mycket tid på att träna på denna låt.

- *Slöjden*

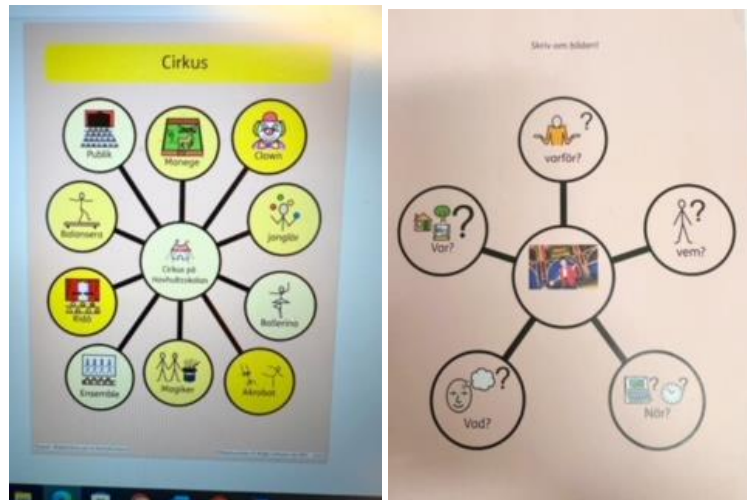
Under slöjdundervisningen fick eleverna göra cirkuspinnar som de skulle använda till uppstarten av cirkusveckan. Eleverna viftade med cirkuspinnarna och sjöng samtidigt som de hade roligt.

Konkreta exempel på arbetssätt från vår undervisning för att arbeta språkutvecklande

Bildstöd

Vi arbetade med ord och begrepp med stöd av bilder som handlade om cirkus. Detta är en strategi i undervisningen. Bilden tydliggör, förklarar och fungerar som en minnesbild i utvecklandet av ordförrådet. En bild kan tydliggöra ett begrepp på andra sätt än det talade språket och det abstrakta blir konkret för eleven.

Vi använder Widgit online i detta arbete. Verkytet används dagligen i vår verksamhet för att gå från det abstrakta till det konkreta och då nå flera elever.

VÖL-metoden - Vet, Önskar veta, Lärt mig

Några årskurser använde sig av VÖL-metoden när vi skulle starta arbetet om cirkus. Metoden är ett sätt för pedagogen att förstå vilka kunskaper eleverna har sedan tidigare. Detta görs via ledande frågor utifrån; ”vad vet vi”. Sedan går pedagogen vidare och frågar eleverna om; ”vad önskar ni veta”. Detta tillvägagångssätt grundar sig i elevernas erfarenheter och spinner vidare på deras intressen. När ett arbete sedan är genomfört går man tillbaka till det som gjordes i förarbetet och frågar eleverna om ”vad” de anser ha lärt sig.

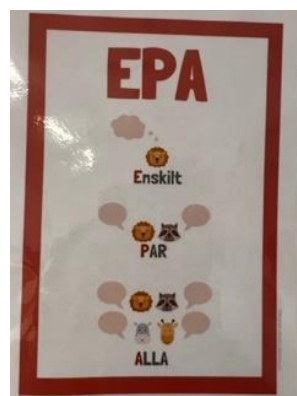
Under efterarbetet i undervisning tog vi fram tankekartan som skrevs i inledningsfasen för att jämföra om elevernas föreställningar överensstämde med deras upplevelser. I enlighet med VÖL ställde vi frågan ”vad har vi lärt oss”, och förde in dessa nya kunskaper i tankekartan.

Det är viktigt med ett efterarbete då kunskapen blir konkret under upplevelsen, uppmärksammas och synliggörs för eleverna.

EPA-metoden- Ensam, par och alla

Metoden går ut på att läraren introducerar ett ämne, som eleverna först ska tänka på enskilt och sedan resonera vidare i par för att slutligen diskutera ämnet i helklass. EPA hjälper eleverna att bygga den förförståelse de behöver för sitt lärande samt att metoden bidrar till att eleverna reflekterar kring ämnet utifrån sina egna erfarenheter. Syftet med att diskutera vidare i par och sedan i helklass är att eleverna får lyssna på varandras tankar och med detta utveckla sitt ordförråd. EPA-metoden använde vi när vi skulle samtala om cirkus i olika sammanhang.

Filmer, för att förstärka intryck, förståelse och inlevelse

Vi tittade på filmer om cirkusföreställning. Utifrån det vi lärde oss om cirkus pratade vi om olika karaktärer och problem som kan uppstå på cirkus. Sedan skrev vi berättelser som utspelade sig på cirkus. Vi skrev meningar om olika cirkuskaraktärer, både på svenska och engelska. I detta arbete fick eleverna återberätta händelser i kronologisk ordning. För att eleverna skulle fokusera på sagans struktur var stödstrukturer tillgängliga för eleverna i form av checklistor. I skrivandet uppmärksammades även miljö – och personbeskrivning.

Textsamtal om cirkusberättelser

Vi arbetade med gemensam och enskild läsning där vi aktivt arbetade med att öka ord- och begreppsförståelsen. Under samtalet använde vi oss av ordsattsamlaren där vi gemensamt samlade på ord som eleverna tyckte var svåra att förstå eller helt nya för dem. Samtalen kunde se olika ut, exempelvis så uttalade vi orden/ordet högt och långsamt, pratade om orddelar och deras betydelser, gemensamma definitioner efter diskussionen, samt att koppla orden till andra ord man redan kan.

Lärarna på skolan arbetar på alla sätt för att vidga elevernas ord- och begreppsförråd samt elevernas medvetenhet om hur viktigt det är att vara uppmärksam på den egna språkutvecklingen. Syftet är att ordförrådet fortsätter växa, breddas och fördjupas genom hela livet och är starkt kopplat till den sociala och kulturella miljö barnet eller eleven vistas i. Eftersom många av våra elever befinner sig i en språklig sårbarhet ställer undervisningen i skolan högre språkliga krav än nivån eleven befinner sig på. Därför är det av vikt att hjälpa till med kategorisering av ord för att utöka ordförrådet.

Högläsning, för att samtala om innehållet och utveckla den kommunikativa förmågan.

Genom att använda oss av lärarens och elevernas högläsning ser vi en språkutveckling där eleverna får möjlighet att tränas i att utveckla talspråket, ordförrådet, uttrycka tankar samt att utveckla sin fantasi och föreställningsförmåga.

För att uppnå detta så ställde vi oftast öppna frågor såsom: *Varför tror du att clownen gör så?*
Vi kunde även ställa värderingsfrågor såsom: *Får man ta andras saker utan att fråga?*

Att ställa frågor som öppnar upp för fler möjliga svar är av vikt, för att eleverna skall känna att svaret skall utgå från egen uppfattning. Sådana frågor bjuder in eleverna till samtal samt sänker kraven på prestationen.

Ämnesöverskridande undervisning

Ämnesövergripande undervisning där vi arbetade med olika ämnen som i huvudsak utgick från temat cirkus. Eleverna mötte temat cirkus i olika ämnen såsom, bild, svenska, engelska, teknik samt matematiken.

I läroplanen Lgr 22 (Skolverket, 2022) fastslås att läraren bär ansvaret att se till att eleven ges möjlighet att arbeta ämnesövergripande: *Läraren ska "organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjlighet att arbeta ämnesövergripande"* (Lgr 22, Skolverket, 2022, s 14)

Fördelarna med en ämnesöverskridande undervisning är att aktuellt undervisningsområde blir belyst från flera olika håll och att eleverna kan göra kopplingar mellan olika ämnen. Eleverna kan se samband mellan skola och verklighet, ibland även vilken samhällsnytta eleven har av kunskapen eleven tillgodogjort sig i skolan. Individualiseringsmöjligheten, förståelse, motivation och delar till helhet är också vinster vi ser med den undervisningsformen.

Fadderverksamheten

Vi arbetade med olika samarbetsövningar för att stimulera och utveckla ordförrådet. I detta arbete använde vi oss av fadderverksamheten. Två årskurser (en från lågstadiet och den andra från mellanstadiet) kopplades alltså ihop och då fick genomföra en samarbetsövning tillsammans där interaktion och muntlig kommunikation stod i fokus.

Upplevelsebaserad undervisning

En upplevelsebaserad undervisning är ett bra arbetssätt med sin genomtänka struktur och sitt syfte. Med fokus på språkutveckling och kunskapsutveckling via konkretisering under en upplevelse och med ett välplanerat för- och efterarbete, anser vi att arbetssättet gynnar framför allt andraspråkselevens lärande. Arbetssättet tar vara på elevers olikheter, erfarenheter och inlärningsstilar på ett givande sätt.

Upplevelsebaserad undervisning innebär att eleverna får uppleva en aktivitet i eller utanför skolområdet som är kopplad till undervisningen som pågår i klassrummet. Via upplevelser får eleverna en djupare språk- och kunskapsförståelse då upplevelserna hjälper eleverna att skapa inre bilder. Att den är gemensam för gruppen gör att alla i klassrummet har mer likvärdiga förutsättningar och en gemensam bas att utgå ifrån. Vi ser att lärandet blir effektivt och får ett tydligt syfte om undervisningen tar vara på elevernas erfarenheter. Arbetsuppgifterna bör vara bekanta sedan tidigare, intressanta och förståeliga.

Förarbetet är en central del i upplevelsebaserad undervisning. Ett bra förarbete grundar sig i en strukturerad planering utifrån de didaktiska frågorna. När vi samplanerar inför ett temaarbete utgår vi ifrån läroplanen och elevernas tidigare erfarenheter. Syftet är att börja i det abstrakta för att utveckla förståelsen till det konkreta. När vi mött det konkreta kan vi gå tillbaka och diskutera det abstrakta. Det konkreta ger möjlighet till att skapa inre bilder till det som varit abstrakt. Det är på så sätt elevernas utveckling när en högre kognitiv medvetenhet. Det som händer när eleverna upplever något samtidigt som de möter en ny teoretisk kunskap är att hjärnan får möjlighet till att skapa inre bilder för att koppla dessa till nya begrepp.

Under en upplevelse får eleverna möjlighet till att lyssna, se, känna, lukta och smaka. Eleverna blir på så sätt delaktiga i undervisningsmomenten. Detta bidrar till en lärandemiljö som kan tillgodose alla elevers lärande då alla elever lär via olika sinnen. Det ökar även koncentration och motivation som är två faktorer som påverkar inlärningen.

Avslutning med utställning

Vi avslutade projektet med en gemensam utvärdering där samtliga elever och pedagoger fick utvärdera temat. Alla var överens om att temat var både roligt och lärorikt.

För oss är det viktigt att eleverna skall känna att undervisningen är lustfylld och meningsfull. När vi arbetar med ämnesöverskridande projekt blir fler ämnen presenterade i ett

meningsbärande sammanhang. Metoden underlättar för eleverna att behålla och utveckla kunskapen och lusten att lära.

